СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАЄДНОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 241. Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 16. жовтня, 1925.

VOL. XXXIII. No. 241. Jersey City, N. J., Friday, October 16. 1925. THREE CENTS

Робітничі юнії за вуглевим страйком.

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 14. жовтня. — Конвенція Американської Федерації Праці розглядала на сьогоднішному засіданню справу страйку майнерів твердого вугля, що тягнеться отсе вже другий місяць.

ВАЖКІ ЗАКИДИ ПРОТИ ВЛАСТИТЕЛІВ КОПАЛЕНЬ ТВЕРДОГО ВУГЛЯ.

Справу предложив конвенції Джан Луис, голова майнерської юнії „Де Юнайтид Майн Воркерс оф Америка". Він виявив конвенції, які мотиви вплинули на властителів копалень твердого вугля, що вони старалися довести до вуглевого страйку. Після бесіднika, мотивом сим була жадоба зарібку; властителі сподіються, що страйк дасть їм нагоду підвищити ціну на вугіль, а рівночасно примусити безробіттем робітників до уступств щодо робочого дня й зарібкової плати. Луис підняв у своїй промові тяжкі закиди проти властителів копалень твердого вугля; говорив він, що ще минувшої осени вони завели нові способи пробівання, сортования й важення вугля, які дали їм можність гідмішувати ліпші сорти вугля гіршими та продавати гірші за кращу ціну. Дрібні торговці вугля знають про сі махінації, але бояться протестувати, щоби їх властителі копалень зовсім не позбавили достави вугля. При помочи сеї одної махінації властителі заробили від 16 до 20 мілионів долярів за кілька місяців.

ВСІ ЗОРГАНІЗОВАНІ РОБІТНИКИ ЗА СТРАЙКУЮЧИМИ МАЙНЕРАМИ.

В своїй резолюції про вуглевий страйк конвенція Американської Федерації Праці висказує свою повну симпатію для 158,000 страйкуючих майнерів, похваляє їх геройську самопосвяту та витревалість у відпертю заходів властителів обнижити зарібкову заплату а погіршити умови праці; похваляє їх боротьбу за поліпшенє долі та закликає всіх зорганізованих робітників помагати страйкарям на всі можливі способи.

ПРИГОДА СПРАВНОГО ЛЕТУНА.

НЮ ЙОРК, 13. жовтня. — Капітан Ерлі Данкен доконав пів-час нищівної перегонової вистави небувалої штуки. Підчас лету злетало йому одно з коліс, котрих треба літакови при висіданню. Звичайно така пригода кінчиться катастрофою при осіданню літака на землю та смертю, в найліпшому разі, тяжким каліцтвом, летунів. Сим разом однак сталася незвичайна річ. Летун маневрував своїм літаком у воздусі так хитро, що осів на землю без всякого ушкодження.

Публика зі запертим віддихом слідила за злетом, знаючи, що має статися. Коли літак осів на землю, до нього кинувся приготований на такий случай амбулянс з лікарями й шпитальними помічниками. Тимчасом проти них вийшли оба летуни, цілі й здорові.

ПЕРЕМІНА В КАБІНЕТІ МІНІСТРІВ.

ВАШИНГТОН, 13. жовтня. — Дотеперішний міністер війни Джан Вікс зрезигнував зі свого уряду. На його місце президент Кулидж іменував Двайта Ф. Дейвиса, який досі був справдішним начальником сього уряду.

КУЛИДЖ НАТИКАЄ ДЕРЖАВАМ НА ВОЄННІ ДОВГИ.

ВАШИНГТОН, 13. жовтня. — Президент Кулидж у розмові з американськими газетярами зазначив, яке становище думає він займати на будуче в справі позичок для чужих держав. Він мав заявити, що федеральний уряд повинен мати нагляд над позичками, які дають американські банкірі чужим державам, а дивитися він повинен, щоби сі держави не зничили на воєнні ціли.

БОРОТЬБА ПРОТИ ЗЛОЧИНІВ.

ВАШИНГТОН, 13. жовтня. — Кількох сенаторів і конгресменів відбуло з президентом Кулиджом нараду в справі теперішнього походу уряду проти нової фази злочинів. Говорили спеціально про нові закони в тій справі. Президент мав заявитися проти думки, що заборона пересилання оружа з одного стейту до другого, яку пропонують деякі члени конгресу, може помогти кампанії уряду проти злочинів.

ЗАВОРУШЕННЯ МОРИКІВ.

НЮ ЙОРК, 13. жовтня. — На кораблі Корбі Кесел збунтувалися індуські моряки. Вони не хотіли послухати заряду корабля, котрий приказав їм лишитися на покладі, але кинулися на сторожів, щоби пробити собі дорогу в місто. Сторожам ни помічі пішли кортові вантажники, а відтак ще міська поліція. Доперва по стрільнині, в якій ранено тяжко одного збунтованого Гіндуса, вдалося завернути збунтованих та замкнути на кораблі.

ПОЧУЛИ ЗЕМЛЕТРУС.

НЮ ЙОРК, 13. жовтня. — Сейзмографічний відділ (який досліджує потрясення землі при помочи спеціальних приладів) Форгемського університету заявляє нині коло першої години в полудне сильні потрясення землі. Осередок сих потрясень находився яких 2,900 миль від Ню Йорку. Землетрус тревав 45 мінут.

РОБОТИ ПОПРАВИЛИСЯ.

ВАШИНГТОН, 13. жовтня. — Департамент праці подає розслід над станом робіт у місяци вересни, який виказує, що в тому місяци роботи були значно поправилися. Велику поправу сайдно було в промислі залізним і сталевім, тканьянім, [illegible] Департамент каже, що можна сподіватися, що [illegible] весни, бо [illegible] що зима [illegible]

КУБАНСЬКІ ГАЗЕТИ ПРО УКРАЇНЦІВ.

Еспанська газета „La Prensa", що виходить в Гавані, на острові Кубі, подала була кілька тижнів тому довшу вістку про українського винахідника Василя Орловського. Писала вона, що „сини України відвідав редакцію газети та представив їй свій проект субмарини."

Друга кубанська газета, „Herald de Cuba", собі подала довшу статтю про нашого земляка та додала до статті фотографію Орловського та його винаходу.

СТРАШНИЙ ВИБУХ У АЛЕНТАВНІ.

АЛЕНТАВН, ПА. 13. жовтня. — З невідомої ще досі причини случився в домі дра. Елсера Бавша страшний вибух, який убив 8-літнього сина Джеймса, покалічив самого лікаря, та його служницю та одну прохожу. Як оповідає лікар, він післав до пивниці свого дому невідомого собі чоловіка, котрий представився йому за робітника газової компанії; в кілька хвилин опісля вибух знищив дім, привалив лікаря розвалинами, убив його сина, побив шиби на кілька блоків довкола. Нині десятки людий розбирають румовища, шукаючи за тим таємничим робітником, що перед вибухом зайшов у пивницю дому.

БАТЬКО КАЗАВ СЕБЕ ЗАСТРІЛИТИ.

В місцевости Медисонвил, Кентакі, скоїлася 15. вересня дивна трагедія. Пяний Логсдон прийшов до дому і почав грозити, що уб'є свою родину. Відтак дав 14-літньому синови револьвер і казав йому стріляти. Перестрашений хлопець спитав: „Де?" Логсдон показав пальцем на свої груди. Хлопець вистрілив і убив батька на місци. Хлопця оскаржено о вбийство, одначе по переслуханню його увільнено.

ПЕРЕХОВУВАННЯ ПЕРЕТЯТИХ ЦИТРИН.

Часто буває в господарстві, що не зужита відразу перетята цитрина марнується, бо пліснє. Можна цьому зарадити, коли положимо цитрину на доволі глибокій тарілці, на якій поливається трохи винного оцту. Так переховані в місці бувають цитрини довго свіжі і незіпсуті.

ВІДНОВА БУДОВИ НОВОГО ДВІРЦЯ У КИЇВІ.

В 1913 р. розпочалася була будова нового великого залізничого двірця у Київі, але з причини війни роботи спинилися і аж тепер думають відновити будову двірця. Внутрішні приміщення двірця займатиме площу в 1420 кв. сяжнів, а кошти будови вираховано на 10,300,000 карб. В жовтні м. р. на заготовку матеріялів і підготовну роботу буде відпущено одни міліон карбованців. Будова двірця тривatиме коло нотирьох років. (Пр. Правда).

ЛЮДСТВО НЕ ЗРОБИЛО ПОСТУПУ.

Група вчених з Каліфорнійського університету по многих літах студіювання та проб дійшла до переконання, що людство не зробило поступу в духовному за послідних 3,000 літ. Ми нині знаємо стільки само, що знали люди в Вавилоні, а не [illegible] що знали Грекя

НЕМА КАНДИДАТІВ УКРАЇНЦІВ.

На скільки маємо інформації, то при сегорічних домініяльних виборах нема ні одного кандидата-Українця. В кількох округах були маленькі приготовання до поставлення кандидатів-Українців, але рух з тими кандидатурами завмер. Нема нігде навіть кандидата якоїсь иншої народности, близшої Українцям. Оттак пр. в окрузі Спрінгфілд в Манітобі приготовлявся кандидувати з консервативної партії адвокат Дубеньскі. 3-го жовтня відбулася в Бозежур, Ман., консервативна номінація на конвенція з сего округа, та номінацію дістав бувший посол до парляменту, Томас Гей.

БУРСА ІМ. ШЕПТИЦЬКОГО ЗАМКНЕНА.

З початком сего шкільного року Бурса ім. Шептицького в Ст. Боніфес коло Виннипегу, в Канаді, замкнула свої двері з тої причини, що зголосилось до неї дуже мале число студентів, — всего раптом вісім.

ЖИДІВСЬКІ РОЗРУХИ В МОНТРЕАЛІ.

В жидівській дільниці в Монтреалі були розрухи на самий жидівський „Судний День", 28. вересня. Причиною розрухів були жидівські комуністи. Коли побожні Жиди постили і молилися, комуністи устроїли на той час свій бенкет. Для других Жидів було се прикро, але вони мовчали. Коли одначе комуністи повиходили на вулицю і зачали кликати до бенкетової салі жидівських дітей з вулиці, то побожним Жидам було вже того за богато. Около 3000 Жидів зібралося коло комуністичної кватири і не зважаючи на свято, хотіли комуністів бити. Поліція з сусідства не була в силі дати собіради з товпою і покликала на поміч поліційні резерви аж з двох кварталів, щоби виратувати комуністів. Сильна поліційна сторожа остала там і на ніч, щоби не допустити до нових розрухів.

УБИВ 4,400 КОТІВ.

З Токіо, Японія, повідомляють, що Мінікічі Ногучі, хитрий японський промисловець, убив 4,400 котів і продав їх кишки на виріб струн. На тім інтересі мав зробити великі гроші. Діло провадив так, що тримав на шнурку воробця, а коли кіт мав кинутися на нього, Ногучі довив кота і убивав. За свої подвиги Японець сидить в арешті.

МОСКВА ПЛАТИТЬ СВОЇМ АГЕНТАМ.

В Англії вийшло на яв, як то Росія платить своїм агентам. В грудни минувшого року їздила до Росії з Британії делегація членів тої делегації був робітничий посол до парляменту А. А. Пірсел, провідник лівого крила партії праці. Пірсел привіз з собою з Москви 25,000 долярів. Притиснений до муру, де він ті гроші взяв і на що, Пірсел признався, що дістав їх від „советів" як зворот того, що украли в него, коли їхав до Москви. На допити, звідки він прийшов до того, щоби везти до Москви якісь гроші, Пірсел сказав, що його приятелі передали ці гроші через него на якусь-там приватну трансакцію. Маргарета Бондфілд, що була членицею робітничого правительства Мек-Данадла, закинула йому тоді без обинязків, що натрона. Описля знову перепо- [illegible] лікується в чистій воді.

ЗАБОГАТО ЛІКАРІВ У КАНАДІ.

У Форт Гері Готели в Виннипегу відбувало свої збори минувшого тижня Медичне Стоваришення Манітоби. Збори між иншим сконстатували, що лікарів в Канаді стає вже заборгато, бо медичні школи випускають завелике число студентів кождого року. Супроти сего Медичне Стоваришення відмовило до медичного факультету університету Манітоби, щоби він обмежував число студентів медицини. Медичне Стоваришення радить вглядати в характер та попередне життя кождого апліканта, що хоче студіювати медицину.

УБИВСТВО В ДАЛЕКОВИДІ.

Подія ця сталася в Парижі. В ліпшій околиці Парижа, над Секваною є чотироповерховий дім, а кождий поверх має балькон до саду. На четвертому поверсі жив спокійний, молодий чоловік, заручений з гарною дівчиною. Та від якогось часу він ще більше замкнувся в собі, бо переконався, що наречена обманула його. Думав собі, колиб так запросив наречену до себе й кинув її з балькону, то люди вірили би, що то нещасливий випадок. Головнож тому, що ніхто не знав, що він дізнався про обман нареченої. Все сталося, як бажав. Около семої години прийшла дівчина, весела як у се. Випили чай, але він ні словечком не згадав, що знає. Пів до осьмої вийшли на балькон, він лагідно обняв її в стані, поцілував у спину, підніс у гору й сильним рухом перекинув через поруче на землю. Вона згинула на місці. В той сам час по другому боці Секвани прийшов до аптики елегантний старший добродій; хотів продати далековид. Далековид старанний, з гарною різбою. Оптик, щоби переконатися про силу далековида, приклав його до ока й оглядав околицю. То тут то там. Вже хотів сказати, що купує, хотів уже відняти від ока, коли нараз зір його прикувала незвичайна сцена. По другому боці ріки, на бальконі четвертого поверха побачив якогось чоловіка, що держав у раменах жінку і через поруче кинув її у сад. Оптик повідомив поліцію, й вона арештувала того молодого чоловіка. Певно, як би не ця пригода оптика, вивновника вбиства ніколи не викрили би.

ЯК ВДЕЖАТИ СВІЖЕ МАСЛО.

Добрий смак масла залежить від переховування його в холоднім, чистім воздусі. Коли на довший час хочемо вдержати свіже масло, треба його перелопокати дуже старанно в холодній воді і потім добре витиснути з води, накласти до каміняного начиння, сильно втиснути, щоби не було порожнього місця в середині. На верх кладеться чисту суху шматку, яку покривається верствою солди, грубою на 1 цм. Та тут треба зазначити, що лише правдиво свіже, добре вирбленє масло дасться дійсно законсервувати. Коли хочемо вдержати свіжим масло лише короткий час, то вистарчить, зложивши його до горшка вище описаним способом, щодня наливати на верха свіжу зимну воду. Відсвіжити старе масло на короткий час можна, перепологавши його в зимній воді, в котрій розпускається ложочку соди. Описля знову перепо- [illegible] лікується в чистій воді.

Спір іде за польську шийку і Горішній Шлеск.

ЛОКАРНО, Швайцарія, 14. жовтня. — Особи, що втаємничені в приватні розмови аліянтських міністрів з Німцями, кажуть, що у спорі ходить тільки про польську шийку, яка веде через німецьку територію до німецької пристані Данціга, і про Горішній Шлеск, який майже чисто німецький, а який аліянти віддали насильно Польщі.

Як говорять, Німці кажуть аліянтам, що сі німецькі землі забрано їм насильно, БЕЗ ЇХ ДОБРОВІЛЬНОЇ ЗГОДИ, отже сей забір незаконний і вони не гадають його тепер добровільно підписувати. Вони, кажуть, додають, що англійський міністер закордонних справ Остен Чемберлейн заявив на Раді Ліги Народів у Женеві, що в переговорах про Ренську умову не буде ться зачіпати справ независимости і чести німецького народу, а власне данціґська шийка і Горішній Шлеск се справи независимости і чести німецького народу, бо і весь німецький нарід і зокрема сей, що на тих окупованих землях живе від століть, має право до независимости, і честь німецького народу не дозволює, аби вони були в чужинецькій неволі й окупації.

Німеччина, кажуть, тоді підписала би умову і про свою східну границю, якби дістала ті свої землі від Польщі, або якби бодай сю справу оставлено отвореною.

Аліянти, а особливо Англія, не мали-б проти сього нічого, коли Польща на се згодилась. Але Польща на се не пристане. Се сказав німецькому міністрови закордонних справ Штреземанови у приватній розмові польський міністер Скршинський.

Оптимісти, що заповідають згоду Німеччини на умову щодо західних і східних границь Німеччини, не здають собі справи з того, що навіть якби її тут прийнято, відкинуто би її в Берліні і в цілій Німеччині.

ПОЛЬСЬКИЙ ЗЛИЙ ДУХ В ЛОКАРНІ.

ЛОКАРНО, 14. жовтня. — На тутешній конференції аліянтів з Німцями уже прийшло би було до порозуміння й угоди, якби не злий дух Польщі, який без упину стоїть на перепоні.

Франція заєдно обстоює при сьому, що вона обовязана боронити Польщу і Чехо-Словаччину, бо має з ними військові умови, і тому хоче, щоб Німеччина конче і з ними підписала умови, а Франція їх запоручила.

Німеччина відповідає, що вона не предкладала запоруки польських ні чесько-словацьких західних границь і тому се вважає окремою справою, а впрочім, каже, коли вже Німеччина підпише Ренську умову і згодиться на мировий суд у справі своєї теперішньої східної границі з Польщею і Чехо-Словаччиною, то і Франція повинна уневажнити свої військові умови з тими двома східними сусідами Німеччини.

Не зважаючи на сі незмінні перепони, Англійці вірють в успіх конференції і кажуть, що позавтра підпишуть умову, одначе Французи і Німці кажуть, що не вірять в се і заповідають невдачу конференції.

ОХОРОННЕ МИТО В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН, 14. жовтня. — Тутешні газети пишуть, що ще сього року англійський парлямент і правительство згодяться на охоронне мито, яке має бути наложене на деякі важні фабричні вироби, що їх сюди привозять з Німеччини і з Америки.

ФРАНКИ ПАДУТЬ.

ПАРИЖ, 14. жовтня. — Французькі франки (паперові) від кількох днів падають трохи в ціні. До того причинилась крім загальної фінансової скрути також заява міністра скарбу Кая, що Франція мусить для покриття більших видатків в надолисті і грудні сього року видати ще новий випуск паперових франків.

ВЕЛИКА ПАРАДА В ДЕНЬ ПОВОРОТУ КНЯЗЯ ВАЛІЯ.

ЛОНДОН, 14. жовтня. — Англійський престолонаслідник приїде сюди военним кораблем Ріголз в сю пятницю, 16. с. м. У своїй подорожі до Південної Африки і Південної Америки він зробив 25,000 миль і перебув на подорожі більше 6 місяців. Ціла його подорож була великим успіхом не тільки для нього особисто, але і для цілої Британської Імперії.

В пятницю ціле місто вирушить на улиці витати князя Валія, а по готелях будуть святочні забави.

Тутешня аристократія приготовляє окреме принятє для престолонаслідника.

МОНАРХІСТИ В ГРЕЦІЇ ГОТОВЛЯТЬ ПЕРЕВОРОТ.

АТЕНИ, столиця Грецї, 12. жовтня. — Грецький диктатор Пангалос прогнав з Грецї головного творця республіканського перевороту Пластіроса, по якому Пангалос захопив владу. Але він його не може найти і не може вислати.

Міжтим грецькі монархісти користають з анархії і готовлять новий монархістичний переворот. Кажуть, що до перевороту може прийти дуже скоро.

СТРІЛЯЮТЬ РУМУНСЬКОГО ПОСЛА.

СОФІЯ, столиця Болгарії, 12. жовтня. — Сьогодня впало серед улиці на румунського посла, котрий їхав автомобілем, кілька стрілів. Стріли всі хибили, а заговірники втікли.

ЩЕ ОДИН БІЗНЕС ПОЛЬСЬКОГО УРЯДУ.

ВАРШАВА, 12. жовтня. — Польський уряд, котрий недавно знаціонізував нафтову компанії монополь виробу і продажі сірників, хоче тепер тесаме зробити з другим монополем на тютюн. Крім сих двох монополів польський уряд ще має монополь на продукцію алькоголю.

МОЛИТВА ЗА БОЛЬШЕВІЮ.

МОСКВА, 12. жовтня. — Російський православний епископ з Петергофу, Макарій, повідомив советське правительство, що російська православна церква годиться, щоб у всіх церквах в Росії священики молилися за советську владу.

Советське правительство покищо не знає, що відповісти і заявило, що розважить се питанє і дасть відповідь [illegible]

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office at Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy.
One year ..... $ 7.00
Six months $3.75
Three months ..... $ 2.00

Foreign and Jersey City Rates:
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодинока число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00

В Джерзи Сіті і Заграницею:
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НАПАСТЬ НА ЕМІГРАЦІЮ.

Відома річ, що Америка веде перід не тільки в бізнесових справах, але й що до злочинств. Перекопує нас про це щоденна американська преса, яка переповнена нотатками про грабіжі та вбийства. Не знали ми одначе, що злочинцями є в великій більшости емігранти, або діти емігрантів. Таке доперва виписав М. Прентіс, творець Національної Комісії Злочину. Школа тільки, що не подав точних статистичних дат, а тільки зазначив, що знає про це з найбільш „авторитетних" жерел. На підставі тих то відомостий домагається він від еміграційних властий, щоби вони відбирали відбитки пальців від своїх емігрантів, щоби в цей спосіб запобігти злочинам та бути в можности знайти укриваючих себе злочинників.

Бідні емігранти з Европи вже і так переходять чисте пекло закн дістануться до американського раю, а тепер нові реформатори ставлять їх вже малопо не на рівні з злочинцями. Це не тільки понижаюче і негідне, але ще до того побудоване на нічим неоправданих здогалах. Бо якраз противний погляд заступав на сторінках „Коррент Гістері" тому рік бувший „дженерал аторней" (міністер судівництва) з Вашингтону, де він подавав статистику злочинців по національностях. Правда, що зі всіх емігрантів найбільше злочинців було Поляків та Італійців, але на загал англьо-саксонська раса була в великій більшости. До того більшість злочинців походила від родичів, що з діда праліда жили на американській землі. А підніс він це тому, що в тім часі обговорювано в Конгресі справу обмеження еміграції, якій закидувано між іншим, що пособляє поширенню злочинів в Америці.

В послідним році було 10,000 убійств і понад 300,000 грабіжей. На 10 вбійств в Лондоні припадає 160 в Ню Йорку. В Шікаго вбивають кождого дня одну людину. В тім одним місці гине від злочинної руки на рік 13 разів більше людей як в цілій Каналі. 135,000 вбійників живе в Америці на свободі, а 350,000 чоловіків і жінок живе зі злочину.

Це страшні цифри. Навіть повоєнна голодна і боса Европа не рівняється на тім пункті навіть в приближенню з Америкою. Це є рекорд, яким побила Америка весь світ. Сумний рекорд, якого треба встидатися і шукати доріг направити зло, але не спихати його на емігрантів, які Богу духа винні, які по більшій части не прийшли сюда шукати легкої наживи, а які по цілих днях важко в шапах працюють, виконують найчорнішу роботу та в поті чола заробляють свій хліб насущний. Щоби усунути злочни, треба перевести певні реформи. Америка потребує в першу чергу основної реформи свого судівництва. Це відчуває кождий, хто тільки мав до роботи з американськими судами. Кажуть, що тут на 100 случаїв злочинець може в 99 разах уйти карі. І не дуже будемо сумніватися в правдивість того твердження, коли приглянемося справам за нарушення закона про прогибіцію. Кождий з нас має нагоду переконатися, як то виходять люде з „біди", якого прилапають. На наших таки очах виходять і далі продають віску.

Боротьба з злочином потрібна. Проти неї ніхто нічого закинути не може, але не треба давати при тім прищіпки невинним емігрантам. Американська нація має богато доброго і гарного. Не може вона бути й без зла. А коли таким злом є зростаючий злочин, то треба мужно до него признатися, як і до всього доброго і взнесеного. Треба пізнати корінь лиха і взятися його лічити. Звалювати злочин на емігрантів, значить давати неслушно оруже тій течії, яка ворожо ставиться до еміграції і її нащадків в Америці. Значить поширяти роздор в самім американськім народі та припинювати дійсну американізацію.

Нас Українців та справа не дуже торкає. Український елемент спокійний, солідний і працьовитий. Трапляються і між нами різні мантії, але тих відносно не богато. Убійників в наших рядах нема, хиба що трапиться якась трагічна родинна історія, що становить вийнок.

Нам не треба відбивати пальців то певне, а коли Америка має під тим оглядом троблі з Поляками, то хай їм відбиває, але нас хай таки лишить в спокою.

НЕМА ГРОШІЙ ДЛЯ ПОЛЬЩІ

Недавно вернувся з Америки до Варшави жидівський посол варшавського сойму Фростіґ.

В розмові з репортерами польських газет сказав він, що справа позички для Польщі представляється в Злучених Державах гірше ніж сумно. Німецькі банки, казав він, отримують тепер в Злучених Державах мілионові кредити на 6% річно, а польським банкам ніхто не хоче позичити гроший і на 10%. Єдиний „Банк Спуґек Заробкових" у Познані дістав у Ню Йорку, казав Фростіґ, 200,000 дол., а також жидівський Банк Депозитовий з Лодзі.

„Трудно бути пророком, але опираючись на тому, що я бачив і чув в Ню Йорку — кінчив пос. Фростіґ — міркую, що загляди отримання нової більшої державної позички для Польщі на сяк-так пристужних умовах нині дуже слабенькі".

Отже, нінащо придалась угода Грабського з Жидами і подяка Сирішинського до Америки.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЕ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА ЦЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК

ВОНИ ШАЛІЮТЬ, ВИ МОВЧИТЕ!

(Надіслана стаття).

Увесь цивілізований світ відрічно кримінального злочинства від політичного вязня. Навіть в старій деспотичній Росії політичні вязні знаходились в привілейованому положенню, коли взагалі таке можна знайти у вязниці, і на них не одягали сірого арештантського убрання, а відсижували вони в цивільному убранні. Мали вони також право читати книжки, писати, ходити на прогульки, право побачень з рідною і т. п. Та скасували все те кріваві большевики, які взагалі прославили себе на ввесь світ жорстокостю і викликали загальну ненависть до себе усього людства.

Коли політичний вязень попадав бувало у вязницю в бувшій Росії чи Австрії, то він знав який буде там для нього устав. Він знав, як має до нього ставитись визначна адміністрація, і знав також, що нарушенне нею тих вязничних правил може бути покаране або прокураторським надзором, або вязничною інспекцією, або врешті, як то часто було в Росії, політичними, партійними, товаришами увязненого.

Для кожного з нас ще в памяти ті численні терористичні акти в Росії, виконані на особах ріжних чинів адміністрації, між іншими і за жорстоке поведенне з політичними вязнями. Дуже часто життем своїм платили за жорстокости ріжні безпосередні і посередні винуватці тих чи інших жорстокостий над політичними вязнями. Навіть за одно позбавленне вязня прогульки на чистому повітрі, переведенне його до тюремного карцеру, відмову медичної помочі хорому вязневи і т. д., платили життем начальники вязниць, їх помічники, або хто з вищої визначної чи судової адміністрації.

Там кожен політичний вязень знав, що коли закон не охоронить його від знущань у вязниці, то його партійні товариші, його однодумці жорстоко відімстяться насильникам над ним. Нераз піднесена рука насильника над політичним вязнем спинялась при згадці, що за свій вчинок він буде покараний товаришами вязня, що находяться на волі і творять певні організації. Караючі терористичні акти відбувались тоді без гучних викликів: „Боєві фонди", тощо. Ніде ніхто не кричав тоді „Душу, тіло-ми положим", а потихенько, методично проводив свої пляни і наміри в життє. Люди вміли приносити себе в жертву не тільки за ідею, але й за тих, що служили спільній ідеї, і тому боротьба мала успіх, і тому й лави борців за визволенне зпід гніту все росли і росли.

* * *

Там була боротьба, а не революційний галас, не пожарний барабанний бій на славу собі, як борцям за народні інтереси, а дійсно була боротьба! А не те, що тепер у нас!...

Закатували Поляки у вязниці О. Бесарабову, чесну українську патріотку, а закатували тому, що вона Українка, бо всі обвинувачення її в якомусь будь поступку проти польської держави були абсолютно вигадкою польської адміністрації. Убито її за те тілько, що була патріотка і мала вплив в українському національному жіночому русі в Галичині. І не тільки що влада польська не покарала убийців, але й імя мученіці обкидала найстрашнійшим брудом. І смерть її залишилась, як сотень і тисяч інших не відімщеною.

Тепер знову читаємо в газетах про масакру, що вчинили тюремщики польські над політичними вязнями у Львові. Один з них Андрій Мельник стоїть на дорозі на другий світ.

За що вони були арештовані!? За що їх побито?

Лиш за те, що вони чесні патріоти. Лиш за се, що вони любили свій нарід більше свого життя і без викриків „Душу, тіло ми положим" дійсно несли в жертву і тіло і душу.

Що наше громадянство зробило, коли їх арештовано? Що зробила наша іміграція в Америці і в Европі? Чи уладила вона протестаційні віча? Чи вислала вона свої протести не тільки до чужинецьких урядів, але і до польського уряду!? Ні! Вона мовчала вся як отара овець, з якої хижі вовки вирівають їх поводарів, і навіть ніхто не мекнув. Злість бере не на тих, що користуючись своєю хвилевою перемогою, впиваються кровю красних синів нашого народу, а бере злість на тих всіх, що на ріжних перехрестках кричать про свій патріотизм, про свою активність у вислольній боротьбі, творять організації зі страшними войовничими назвиками, збирають гроші на „боєві фонди" і зрештою мекають мов недорізані вовком кози.

Треба не слів, а діла!

Колиб українська еміграція поза межами впливу польської адміністраційної сваволі була впору підняла протест проти безпідставних арештів, увязнень Українців у Галичині; колиб вона імена **А. Мельника, Зибликевича** і других зробила відомими європейському загалови, европейській пресі, то вона позбавила би можливости польських вязничних катів робити своє кроваве діло масакри мовчки в нічній темряві, бо вони знали-б наперед, що імена сих людий вже відомі в міжнародній опінії і що кождо насильство над ними буде мати широкий розголос та осуд, а то й заслужену кару.

Але наші вороги добре знають нашу рабську психольогію, що коли пан одного раба карає, хоч і невинно, то всі інші покірно мовчать. Навіть деякі хочуть запобігти панської ласки, або й прикласти свою руку до карання невинного і тому то Ляхи шалюють на українських землях, як того хотять.

* *

Вони знущаються не тільки над Вашими земляками, що під їх кровавою пятою, але вони ще в більшій мірі знущаються над всіми Вами, емігрантами, як над безпорадною товпою, що може лише кричать, а ніколи боротись.

Відкиньте свою оману, що Ви дійсно боретесь, або активно допомагаєте боротьбі за визволенне Ваших краянів, і подивіться на дісність тверезо, а тоді ясно побачите, що моя правда, коли я гірко докорюю Вам!

Не забувайте, що коли наші вороги там шаліють, знущаються над нашим народом; коли убивають і у вязницях невинно гнюють красних синів його, то — вина в тому не тільки Ваших ворогів, але й Вас самих!

Кров тих жертв не тільки на Ваших ворогах, але й на Вас. Бо Ви всі, за дуже малими винятками, на волі спите, та валяєтесь для національної визвольної боротьби „гниюю колодою", чого найбільше боявся Тарас Шевченко.

Не витуків, не співів Ваших патріотичних потребує край, а активної праці, і ще раз праці, в допомозі його визвольної боротьби.

Петро Чуйкевич.

Ню Йорк, в ... [illegible]

ДІЯЛЬНІСТЬ СОЮЗА УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТОВАРИСТВ МІСТА НЮ ЙОРКУ

(Звіт за діловий рік 1924/1925).

Союз Українських Народних Товариств міста Ню Йорку, заснований на весну 1924 року, в розпочавший свою діяльність з літом минувшого року, може сьогодня з вдоволенням подивитись на один рік своєї праці.

До Союза належить 16 українських національних товариств міста Ню Йорку, котрі обєднують в собі около 1,500 членів. Значить, се найповажнійша українська льокальна організація на цілі Злучені Держави, більша й поважніша ніж неодна організація, що робить собі претенсію бути всенародною. Деякі люди будують хату від гребінки, а Ню Йоркани взявшись будувати її від підвалин, себто від зорганізованя себе на місці і від розлення місцевої щоденної, а реальної національної роботи. Якби так всі українські громади в Америці пійшли тимисамими слідами, то тоді і на місцях повстали-б гарні українські інституції, а також можна би сотворити справдішню загальну організацію на тій основі.

Діяльність Союза Українських Народних Товариств міста Ню Йорку розвивалась в двох напрямках: перше робленне і веденне місцевої громадської роботи, а друге в напрямі несення помочі старому краєви. В обох напрямках Союз може виказатись гарними успіхами. А якби не амбіції та інтриги деяких не знаходячих признання зарозумільців, то ся робська загал, з чого очевидно була би ще більша користь для національної справи в Ню Йорку, а також і в старім краю.

Щодо народньої праці в самім Ню Йорку, то безперечно найбільшим успіхом Союза є утворенне Української Шкільної Ради, переміненої тепер в окреме товариство Українська Школа в Ню Йорку. Ся Рада, зложена з репрезентантів українських інституцій, церкви і родичів, довела до порядку українські школи в місті Ню Йорку і поставила їх на таким рівні, що вони можуть бути взірцем для цілого українського рікільництва в Злучених Державах. Головою сеї Ради, а тепер Української Школи, є громадянин Лілько Гузар. Що добре ведене українських шкіл ділає на громадянство, пізнати хочби по тім, що лищ до одної школи при шестій і семій Іст улиці тільки на перший рік науки вписано 152 дітий. А треба знати, що всіх українських шкіл в Ню Йорку (без Бруклина і Стетен Айленд) є сім, з чого чотири (на Менгетен) під безпосереднім зарядом Української Школи. Слід додати тут, що на покрите видатків шкільних — крім оплат, плачених за діти родичами — самі товариства, належачі до Союза, зложили 750 дол., чи то просто яко датки товариств, чи яко збірки членів, чи з коляди між членами.

З дальшої діяльности Союза треба піднести Свято Першого Падолиста 1924 року і Свято в честь Кобзаря з 15. марта, 1925. Оба свята відбулись величаво і поважно, а концерти, устроєні з їх нагоди, стояли справді на артистичному рівні. Доходи з обох свят пійшли на старокраєві цілі, а імено: Із свята Падолистового на Рідну Школу й Інвалідів Української Армії в Галичині, а із свята Шевченкового на комітет Кубанців в Чехо-Словаччині, а іменно на видание основної праці про Кубанщину.

Крім того Союз уладив кілька віч, міжтим віче про знищенне Просвіти в Галичині, про Рідну Школу та про шкільну справу в Ню Йорку.

Із Свята Падолистового Союз зискав 378 долярів і 75 центів, котрі вислано на Рідну Школу і на інвалідів в старім краю. З грошей, призначених [illegible] для інвалідів, оплачено також кошти пересилки пак з одіжю, зібраною заходом Українського Жіночого товариства Опіки над Інвалідами. Союз розвинув також сильну агітацію за придбанем членів для Товариства Просвіти у Львові, наслідком чого Просвіта одержала 530 долярів, а то: 356 долярів через Союз, а позатим через братство св. Володимира 74 доляри, через Жеребецьку Любов 71 доляр, а через тов. Могильницю 29 долярів. В сей спосіб Просвіта у Львові позискала яких триста нових членів, бо крім членів, придбаних через Союз і належачі до Союза Товариства прибули Просвіті у Львові ще члени з деяких інших товариств, не належачих до Союза. Заслуга в тім Союза, що агітував за сею справою вічем, летючками, книжочками й устно-пропагандою по товариствах. В тій цілі делегата Союза являлись на мітинги товариств з відповідними рефератами.

Союз відбув протягом сього ділового року кількадесять засідань і нарад, на яких обговорювано і рішано всі повищі й інші наради справи. Організація Союза така, що кождо товариство, належаче до нього, висилає до загального збору по одному заступникови своєї екзекутивни і по стільки делегатів, скільки двайцяток членів товариство має. Загальний збір Союза вибирає споміж себе керуючий комітет, що складається з президії Союза та по одному делегатови з кождого товариства. Президія Союза складається з 5 членів: голови, заступника, двох секретарів і касієра. Першим головою Союза був громадянин Олекса Плескун, другим громадянин Андрій Свитак. Теперішнім головою є громадянин Тимофій Милецук. Обовязки секретарів сповняли на переміну громадяни: Михайло Боднар, Михайло Никифорчин, Павло Чучман, а тепер виконує їх громадянин Осип Брусак. Касіярами були громадяни: Онуфрій Баляс і Павло Боднар; касіером свята Першого Падолиста Михайло Гуцуляк, а касіером свята Шевченка Іван Марусевич.

Ініціятива Союза в ріжних національних справах спонукувала до діяльности також инші товариства, які хочби для конкуренції із Союзом і собі робили анальогічні збірки та висилали їх до старого краю. Союз за таку конкуренцію цілком не гнівається і радий усе таку чесну конкуренцію провадити, бо з неї лише користь для народньої справи. Пожадали будьби, щоби в сій конкуренції і конкуренти Союза таксамо поступали.

Наконець годиться сказати, що в справі запомогової акції для голодуючого села в старім краю Союз задля істнования двох комітетів в старім краю, виготовивши відповідні листи, рішив лишити ту акцію самим товариствам і громадянству взагалі, даючи йому руку висилати зібрані датки до котрогонебудь з двох істнуючих в Галичині комітетів.

Тепер Союз приготовлює сьогорічне свято Першого Падолиста, котре відбудеться в неділю, першого падолиста с. р. Дохід із сього свята призначений на Рідну Школу, Інвалідів та голодуючих в старому краю.

З товариств, належачих до Союза найважнійшу участь в його акціях брали: Вільні Козаки міста Львова, Братство св. Володимира, Відпість в Америці, Зоря, Жеребецька Любов, Запорожська Січ, Жіноче Товариство Опіки над Інвалідами. Позатим до Союза належать і беруть участь в його акціях: Народній Дім, Тисменица, Теребовельська Поміч, Могильниця, Чорноморська Січ, Братство св. Михайла, Жіноча Поміч, Богородчани і Українська Школа.

При нагоді треба подати до загального відома нюйоркського громадянства, що кождо товариство, належаче до Союза Українських Народних Товариств міста Ню Йорку, поодиноко займається збірками і стало висилає їх на Рідну Школу, Інвалідів, чи то на яку іншу гуманітарну і просвітну ціль в старім краю, з чого звіт поміщується від часу до часу в часописі Свободі.

КАСОВИЙ ЗВІТ СОЮЗА ПРЕДСТАВЛЯЄТЬСЯ ТАК:

ПРИХІД:

1. Зі свята Першого Падолиста, 1924.:			
З концерту прибуло	$204.45		
Добровільні жертви пічас панахиди і пічас свят. проводів в Укр. Нар. Домі	174.30		$378.75
2. Збірка на Просвіту у Львові:			
Т-во Вільні Козаки міста Львова	135.25		
„ Відпість в Америці	51.25		
„ Зоря	36.00		
„ Тисменниця	28.50		
„ Жіноча Громада (Тов. Опіки над Інвал.)	18.50		
„ Запорожська Січ	18.00		
„ Теребовельска Поміч	12.50		
„ Могильниця	5.00		
Поодинокі громадяни:			
Василь Лазута	18.00		
Др. Л. Цегельський	16.00		
Іван Мартинець	8.00		
Іван Лещишак	4.00		
Михайло Порада	3.00		
Михайло Козак	2.00	$366.00	
Бр. св. Володимира (висока вірност)	74.00		
Тов. Жеребецька Любов	71.00		
Тов. Могильниця	29.00	174.00	530.00
3. Дохід зі свята зі Т. Шевченка			206.86
4. Збірка на Просвіту в Аргентині			11.15
Збірка на пікніку, дня 17. серпня 1924			49.01
5. Заложки на адміністраційний фонд Союза:			
Тов. Зоря	10.00		
Братство св. Володимира	7.05		
Товариство Запорожська Січ	7.00		
Товариство Відпість в Америці	7.00		
Товариство Вільні Козаки міста Львова	5.00		
Український Хор	2.00	38.05	
Добровільні жертви представників, 1. мая с. р.		11.00	
Надвишка від касієра Злуч. Товариств з 1922 р., Теодора Маселка		69.60	118.65
6. Збірка на Українську Школу в Ню Йорку			750.00
		Разом	$2,046.42

РОЗХІД:

На „Рідну Школу" в Галичині	$168.00	
Оплата пересилки	6.80	$174.80
На інвалідів в Галичині	80.00	
Оплата пересилки	3.00	83.00
Оплата пересилки убрань інвалідам	104.05	
Начіпки на убрання для інвалідів і цвяхи для збивання пачок	19.17	123.22
Висдано для Просвіти у Львові	356.00	
Оплата пересилки	14.00	370.00
Для Просвіти у Львові товариства		174.00
Висдано до Кубанського Комітету в Чехо-Словаччині	200.00	
Оплата пересилки	7.00	207.00
Дано на Українську Школу в Ню Йорку		750.00
Висдано для Просвіти в Аргентині		11.15
Друк книжочок для вписування членів до Просвіти		12.00
Друк відпадових книжочок за Просвітою		11.00
Телеграма до Женеви		24.44
Друк статутів Союза		18.00
Поштова Союза		2.75
Кореспонденція		7.59
Вінок громадянинови Іванови Федунови		11.00
Друк листа для збірки Голодному Селу		5.50
Дано до фонду Гр. Чупринки ренту з пересилки грошевої до Кубанського Комітету		1.86
	Разом	$1,987.31
	Остало у касієра	59.11
	Загальна сума	$2,046.42

ЗА СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТОВАРИСТВ МІСТА НЮ ЙОРКУ:
Голова: [illegible] Осип Брусак, секретарь: [illegible] Іван Марусевич, касієр.

ДОПИСІ.

НЮ ЙОРК, Н. И.

Спростованне.

В збірці на Поміч голодуючим від Ліги Американських Герожан з Ню Йорку в квоті 170.50, пропущено через помилку між іншими імя Олени Рак на суму $1.00, що отсим спростовується.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Чи потрібно нам доповняючих торговельно-господарських курсів?

На сю тему відбудеться в Филадельфії дискусія, дня 18. жовтня (в неділю) с. р. о год. 8. вечером в Січовім Домі при Бровн та Н. Френклин Ст., уладжена Американсько-Українським Економічним Товариством при допомозі І. Січового Округа.

На першій публичній дискусії, яка відбулась на тему „Чи можливо розвивати українські господарські інституції в Злучених Державах" присутні прийшли до переконання, що заки приступиться до закладання якихнебудь господарських підприємств, треба підготовити загал поширюванням кооперативної та загально господарської літератури і закладанням окремих торговельно-промислових курсів.

Управа Економічного Товариства взяла се під розвагу та виготовила конкретний плян організації торговельно-господарського курсу в Филадельфії, який буде представлений в часі дискусії дня 18. жовтня.

Головні основи пляну такі:

1). Курс для дорослих мущин і женщин.

2). Наука буде відбуватись 2 до 3 рази в тиждень вечерами.

3). Предмети навчання мають бути того рода, щоби принесли слухачам користь в їх щоденному життю, та дали їм загальне господарське вихованне.

Предмети навчання будуб слідуючі:

1). Наука про народне господарство. В обсяг сього предмету входили-б усі питання про землю, працю, капітал та їх організацію. Головну увагу булоб звернено на організацію кооперативних підприємств, спілок на шерах, та ріжні роди організацій кредитових, виробних і споживчих. Дальше були-б обговорені питання про гроші, ріжні роди інвестования капіталу, як бонди, шери, морґеджі.

2). Торговельні рахунки, обчисловання проценту, обезпечуючих поліс, амортизація, обчисловання відсотків при бондах та шерах.

3). Книговодство. Як вести книги, головну, касову, закупна і продажі, інвентар, книговодство товариств обезпечень, будівельних товариств, кооперативів і т. і.

4). Торговельне право Злучених Держав та векслевий і чековий закон. Найважнійші постанови контрактів, як обходитися з чеками та векслями і їх роди, індорсованне, акцептованне векся, протест і т. і.

5). Торговельні географія; окремо буде узглядненна географія України та Злучених Держав.

6). Історія, з узглядненнем історії України та Злучених Держав.

Точний плян буде подано в часі дискусії. Рівночасно готовиться плян заложення окремої господарської бібліотеки, з якої могливо користати слухачі курсів та всі филадельфійські Українці.

Надіємося, що филадельфійський загал, а зокрема всі братства і товариства зацікавляться сею справою та прийдуть громадно на сей вечір. Вступ вільний. Початок точно о 8. год. вечер.

В. Г.

Lehigh Valley

ПРОГУЛКА ДО WILKES BARRE | SCRANTON

в Неділю, Жовтня 18-го

$3.60 ЗВОРОТНИЙ БІЛЕТ

Білети добрі лишень на прогулянковім трені в обі сторони.

Лиш. New York 11.43 P. M. Субота (Hudson Terminal lisdnem)

Лиш. Jersey City 11.55 P. M. Субота (Exchange Place Station)

Лиш. Newark 12.25 A. M. Неділя (Elizabeth and Mekker Ave.)

ПОВОРОТ:

Лиш. Scranton 6.00 P. M. Неділя (Laurel Line).

Лиш. Wilkes Barre 6.50 P. M. Неділя

Білети до набутя в Exchange Place 868 Journal Square. Телефон інформаційної Бюра Montgomery 7000

Lehigh Valley Railroad

The Route of The Black Diamond

Осип Маковей.

ВІДЛЮДОК.

Любов уже я перебув,
Сяк-так здавив сліпу природу;
Достатків досі не здобув, —
На що-ж мені ще свого роду?

Бажання слави переміг —
Нехай їй хрін! — гірка забава!
Душі журба, а людям сміх —
На що мені сей дим, ся слава?

Остався голод — от біда!
Мороз бере, як забурмоче.
Світ покидати ще шкода,
А годувать ніхто не хоче.

І фільософія уся
Пійшла непишна у желудок..
Від того, панночко моя,
Я став тепер такий відлюдок...

1901.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Гр. Г. Пипюк, Алентавн, Па. — Витинок дестали. Використаємо. Спасибіг.

ПОЗІР! НЮЙОРЧАНИ! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА „ТЕРЕБОВЕЛЬСЬКА ПОМІЧ"

В НЮ ЙОРКУ, Н. И.

— устроюється —

ВЕЛИКУ ЗАБАВУ

З ТАНЦЯМИ

в котрій підчас перервів буде співав

ДІТОЧИЙ ХОР

з Укр. Нар. Діточої Школи з Бронкс

В СУБОТУ, 17. ЖОВТНЯ 1925

SATURDAY, OCTOBER 17th 1925.

В LIBERTY HALL,

255-263 E. Houston St., New York City

Початок о год. 7,30 вечер.

Вступ 50 центів.

Первороздна Товариська Музика.

Вп. Родимці!

Зарад товариства просить всіх громадян прибути громадно. Окрім танців будуть різні забави та много несподіванок.

Часть доходу з забави призначено на бідні сироти в м. Теребовлі і Українську Нар. Школу в Ню Йорку.

За добру забаву і чесну обслугу ручить

241-42 **Комітет.**

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михайла, від. 332, повідомляє своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться дня 18. жовтня, в гали під словенським костелом, при Сомерсет вул., точно о год. 2. попол. — Ст. Зайшлий, секр.

УВАГА! — ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.!

ПЕРШИЙ ОСІННІЙ БАЛЬ

— устроює —

ПАРОХІЯ СВ. ВОЛОДИМИРА

в Елизабет, Н. Дж.

В НЕДІЛЮ, 18. ЖОВТНЯ, 1925

В УКРАЇНСЬКІМ ПАРКУ

при Дарк Лейн, Лінден, Н. Дж.

Початок о годині 2-ій пополудни.

Вступ 25 центів.

Родимці! На отсей баль запрашаємо щиро сердечно всіх з Елизабет, Н. Дж. й околиці, а хто прийде то певно не пожалує, бо комітет заздалегідь приготовив різнородні смачні перекуси і добрі напитки. Прийдіть як найчисленійше, а поможете доброму ділу, бо весь дохід призначений на поправу церкви. — Комітет. 240-41

ПОЗІР УКРАЇНЦІ В РАЧЕСТЕР!

ЗАХОДОМ МІСЦЕВОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ В РАЧЕСТЕР, Н. И.

— відбудесь —

ВЕЛИКИЙ ЗАГАЛЬНИЙ

БАЛЬ

В СУБОТУ, 17. ЖОВТНЯ 1925 Р.

в гали при Генд і Норт Клінтон улиць.

Початок о 8-ій год. вечером.

Запрашаємо усі Братства, Товариства і Сестринства взяти офіціальну участь в сім Балю. Також проситься весь український загал о численну участь.

За добру забату ручить

240-41 **Комітет.**

ПОЗІР! РОЧЕСТЕР, Н. Й.!

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР

— відограє —

В НЕДІЛЮ, 18. ЖОВТНЯ 1925

ПРЕДСТАВЛЕННЯ

ПОВЕРНУВ ІЗ СИБІРУ

Драма в 4-ох діях.

В ЛИТОВСЬКІЙ ЗАЛІ

575 JOSEPH AVE., ROCHESTER, N. Y.

точно о 6-тій годині.

Просимо о численну участь, а ніхто не пожалує 240-41

ПОЗІР! — НОРТГЕМПТОН, ПА.!

ЗАХОДОМ ЧИТАЛЬНІ ПРОСВІТИ ім. Івана Франка

відограється гарне представленне

„БЕЗТАЛАННА"

Драма в 5 діях (Івана Тобілевича)

В НЕДІЛЮ, 18. ЖОВТНЯ 1925

в галі Укр. Правосл. Громади НА NEWPORT AVE.

Поч. 7.45 вечером. — Вступ 50 цнт.

Співи сольові і хорові в супроводі шкільної орхестри під управою Вчт. о. В. Каськова.

Українці і Українки! Перший раз в Нортгемптоні будете мати нагоду побачити прегарне представленне і почуєте чудові пісні в супроводі шкільної орхестри. 240-41

Гості з Аллентавн, Катасквка і других місцевостий хай будуть ласкаві прибути на час, щоби змогли запяти догідні місця. **Комітет.**

ЧИТАЙТЕ УВАЖНО ГРОМАДЯНИ, МІСТА ФИЛАДЕЛФІЇ І ОКОЛИЦІ!

За стараннем Тов. „Любов" дається сего року поряд перший

ВЕЛИКИЙ

МАСКОВИЙ БАЛЬ

З НАДГОРОДАМИ ЗА ВІДПОВІДНЕ ЗАМАСКОВАННЄ.

В СУБОТУ, 17. ЖОВТНЯ 1925 Р.

В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛІ

849 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

Початок о год. 7. з вечора.

ВСТУП 40 Ц. З ГАРДЕРОБОЮ.

Членя Тов. „Любов" безплатно.

Шановні Громадяни і Громадянки!

Як кождого року так і сего року на початок зимового сезону Тов. „Любов" уладило дати Масковий Баль з великими надгородами за відповідне замаскованне як для старших так і для молодших є добра нагода вигратн „приз". Тож хто сам інтересується, нехай явиться в якім бн не було строю. Першенство має український.

Приходіть численно. Комітет постарається на все, що буде потрібне, як: першорядну орхестру, добірний буфет та о нагороду, хто виграє.

240-41 **Комітет Балевий.**

ПОВІДОМЛЕННЄ

Тих людий, котрі покупили деяке від Ben Smith Co. на New Market Terrace коло Plainfield, N. J. проситься явитися на год. 7. вечером дня 18. б. м. до Української Гали на East 9th St., New York, в справі вибору товариства для якого громада церковна дала право будови церкви. Ті, котрі не являться, будуть вважені за таких, що не мають права голосу.

241-42 **Комітет.**

Зближаєся Зима.

Ваші рідні в краю чекають помочи від Вас, щоб могли заосмотрити на зиму. Памятайте при висланню сеї помочи, що

BOSAK STATE BANK

SCRANTON, PA.

ПОЛАГОДЖУЄ крошеві пересилки до краю скоро, дешево і цілком безпечно.

ПРОДАЄ шифкарти да найлїпші кораблі.

ВИКОНУЄ крайові правні і нотаріяльні справи.

КУПУЄ чеські корони і крайові ощадности.

ПРИЙМАЄ ощадности на процент і почтово.

ДАЄ совістну пораду в кождій грошевій справі.

Адресуйте все:

BOSAK STATE BANK, SCRANTON, PA.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

Сава Чалий.

(Історичне оповіданнє).

(49)

— Вже знаю, що ти зробив, — гетьман промовив, не допускаючи Чалого до слова. — Тепер, бодай на якийсь час, гайдамаччина приспе, бо не буде мати охорони в запорожських граничних городах. Тим самим буде мусіла податися більше в глубину Запорожа. Там буде мусіла сидіти тихо, бо запорожська старшина, приперта до муру Московщиною, вже не буде могла прижмурювати ока і недобачувати, що ті гайдамаки діють. Нагорода тебе не мине. Поки що, повторю тобі се, що я вже раз сказав тобі перед походом. Ти маєш ворога, котрий важить на твоє життя. Він зробив тебе спільником гайдамаків. Він важить на твій домашний супокій. Бувае гостем в твоїй хаті, коли ти поза хатою. Хочеш, то про мене, скарай його на горло...

— Не збагну, хто би то такий був?

— Раджу тобі, пристарай инші сторожеві собаки. Бо на що Шаравскі впхав тобі свої? Хиба тільки на те, щоби вони в ночи не займали його.

— Шаравскі?! Ясновельможному хиба хтось наклепав на него.

— Може твоя теща більше знає, ніж я. Вирочім, у тебе возраст. Ти повнолітний, очи маеш, розум маеш. Козацькуу сотню, яка не була з тобою в поході, возьми з собою до Степашок. Нехай вона буде твоєю придворною міліцією. Се перша нагорода за тій подвиг і доказ мого довіря. Про решту побалакаємо і пізнійше. Бувай здоров.

Чалий поклонився і вийшов. Побіг просто до Курчинської.

— Скажіть мені, — промовив до неї, цілий дрожачи, — що ви знаєте про Шаравского. Гетьман натоврив [illegible] же нейсе.

збагну, що він думав. Щось таке, будьто би Шаравскі важив, то на моє жите, то на Зоську. Казав, що решту ви доповісте мені.

— Чи ти любиш Зоську? — Курчинська спитала.

— Ви питаете? Ви?!

— Скажу тобі лише тільки: Задну фіртку в саді забий, або зміни замок. Марину нажени. Сторожеві собаки повбивай і пристарай инші.

— На що? Що все те значить? І гетьман говорив мені про собаки.

— Зроби, як кажу, то всьо буде добре.

— Буде добре! Але я хочу знати, чи по нинішний день всьо було добре.

— Ішло до злого. Більше не питай.

— Що знаєте про Шаравского?

— Про Шаравского, знаю, що він, завтра-позавтра мусить звінчатися зі мною. Хто його вбє, буде мусів дати мені иншого мужа.

— Коли так, то він для Зоськи взагалі не є небезпечний. Коли прийшло до того, що він мусить стати вашим мужем, то хиба він тільки проти вас прогрішився і такого нічо не було, щоби я мусів за те карати його.

— Було, чи не було, як зі мною оженитьси, то я добре возьму його в свої руки. В гречку не буде скакати.

— Ви мене вашою неясною балачкою доводите до розпуки. Се, що ви теревените в кутні з тим, що сказав гетьман, якесь таке страшне... Страшне, бо загадочне, неясне. Гетьман каже, що я маю право до його горла. За що? Чи тільки за те, що гетьманови нащіптував на [illegible]

натякаєте і як виходило би з натяків гетьмана, я не годен подумати і не подумаю. Шаравскі спосібний до всього, але не Зоська.

— Отже зроби тільки так, як я сказала тобі. Шаравского не займай, бо ще готово прийти між вами до сварки, від сварки до шабель. А я кажу тобі, що хто вбє Шаравского, той буде мусів віддати мене за иншого. Як хочеш вбити його, то вбий, але найскорше добу по шлюбі зі мною. Моя дитина мусить мати тата.

Більше Чалий з неї не міг видобути. Зайшов до касарні своєї козацької сотні і на їх чолі виїхав до Степашок. Їхав з пеклом в душі. Жах, який на него напав, коли вчув, що гетьманови відомі його зносини з гайдамаками; думка, що й всі пляни гайдамаків гетьманови відомі, отже сяк чи так жде їх розгром, спонукали його зрадити гайдамацькуу братію і Україну. Тепер показалося, що так зле не було, та, що тільки йому одному грозила небезпека. Він, щоби себе спасти, ділав запокванно. Ще по своїй розмові з Потоцким йому не тяжко було спастися бігством і гайдамаків перестерегти. А ні, то треба було вмерти, як вже раньше него, не один і не тисяча, вмерло за Україну. Ідучи до гетьмана бачив два примірки смерти за рідний край... Але він не зробив сего, що йому приказувала його лицарська честь, бо його дух був у неволи. Був скований думкою, що станеся з жінкою, з дитиною. Жінка і дитина виновниками його зради... Жінка, про котру і, гетьман і її рідна мама так неясно висказувалися.

— Бо як міг би мені бути небезпечний якийсь Шаравскі, як би не мав заохоти? — думав. — За що гетьман позволив мені скарати на горло? Караеся тільки такого, що вже прогрішився... Вже!

Чалий став думати взад. Нагадав собі, що дитина вродилася не тоді, як він вирахував. Теща казала йому забити задню фіртку в саді. Він сягнув ще далі думкою взад. Зоську на Запороже привіз йому Шаравскі. По шлюбі якось не цілком було так, як він собі думав, що повинно бути. Правда, в Марина була з ними, але теща не вірить їй. Казала прогнати Марину і собаки даровані Шаравским.

Пустився чвалом, щоби скорше бути дома і зарубати собаки, Марину, жінку й дитину. Але по хвили схаменувся.

Насамперед треба провірити. Може я гетьмана і Курчинську зле зрозумів? Вони верзли щось таке неясне.

Його серце мов скаменіло. На лице виступила зимна рішучість. Коли приїхав до двора, жінка спала, бо дожидаючи цілу ніч безуспішно Шаравского, до рана не зажмурила ока. Заснула аж рано і спала так твердо, що гамір, який зробив на обійстю приїзд козаків, не пробудив її. Чалий глянув на жінку, на дитину в колисці і пішов до саду, просто до бесідки. На земли було повно слідів чобіт, але не його. Підкови закалюків були сильно витиснені.

— Такі сліди, — подумав, — не від звичайного ходу. Вони силою вбиті в землю.

Чалий глянув за бесідку. В траві витропана стежечка. Пішов нею аж до фіртки. Відчинив. Від фіртки тропа вела в ліс. Зайшов у кущі. Тут трава сильно побита. Тут нераз стоявкінь, бо полишав по собі памятки з рідних часів. Були памятки дуже давні, були й свіжі, з перед пару днів. Тропа коня вела далі й далі і розходилася. Одна йшла до корчми, друга на дорогу.

— Сеж не в горох стежка, — думав, — хиба тілько до Зоськи!

Вернув до хати і позвав до себе одного козака, про котрого добре знав, що в него серце гайдамацьке.

— Возьмеш, — сказав до него — запас харчів на два-три дни. Поїдеш на Запороже. Зараз за Богом при Кучерявій балці земляника пустельника Теодозія. Проси його, щоби тебе справив до Верлана. Як Верлан буде далеко, то нехай справить тебе до якого иншого отамана гайдамаків. Верланові, чи тому иншому перекажи від мене таке: Сава Чалий зрадив свій народ і Україну, бо хвилевий жах помішав йому розум і зігнув його духа. Якийсь чорт доніс Потоцкому про намірений похід гайдамаків, та що й з піду з ними. Ти мабуть бачив тих двох вбитих на палі? Біля них лежав третий паль. Він був призначений для мене. Жах і думка, що ми вже й так програли, загнали мене в кут, з котрого я виходився зрадою. Я хиба лиць тільки зробив для нас, що порадив ударити на гайдамаків ще заки вони вигребалися з Запорожа. Тим я спас гайдамацькі сили від неминучої загибелі. Всеж я таки тяжко провинився, бо зрубував граничні городи Запорожа і моєю зрадою в народі засіяв зерно невіри. Я аж тепер отямився і даю мою голову під суд товариства. За два-три дни втечу відси з цілою моєю сотнею і прийду на Запороже. Нехай товариство судить мене. Як суд прийме, що я покаявся, то до смерти буду служити Україні, тільки Україні. Як мій гріх завеликий, щоби його могла змити така моя служба, то нехай моя голова впаде на пострах всім зрадникам. Товаришам скажи, що я тебе вислав з вістями до моєї сестри в Коморгороді.

Козак поїхав. Чалий цілу ніч їхав, вертаючи з походу. отже був невиспаний і перетомлений. Буря в душі до решти звязила його. Він кинувся на диван в своїй комнаті і твердо заснув. Проспав решту днини, проспав половину ночи. Нараз, крізь сон чує, що хтось спинув його за рукав. Не зараз проснувся. Коли розплющив очи, в дверях до сусідної комнати, де була спальня, щезала Марина.

— Мабуть була цікава, чи ще сплю, — подумав. — Справді здоровий сон. Мабуть вже буде по півночи. А може вона гадала, що я вмер, коли так довго не встаю?

— Спить? — почув жінчин шепіт.

— Та спить, — Марина відповіла шепотом. — Бодай не проснувся!

— Шаравскі казав мені, що він до мене вже не верне, — жінка шепотіла далі. — Дарем на була моя радість. Сталося навпаки. Він вернув, а тамтой пропав як камінь у воді. І не прийшов, хоч було цілком безпечно і не дає про себе знаку життя. Не знаю, на чім стою і як до него забалакати. Може він вже знає що? Може зарубав тамтого?

— Жид дав би знати.

— Може боїться.

(Конець буде).

ПОЗІР!
ФІЛАДЕЛЬФІЯНИ!
ПРОБИ
УКРАЇНСЬКОЇ ОРКЕСТРИ
відбуваються кождої пятниці о годині 8-ій вечер, в домі Укр.-Амер. Горожан, 847 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.
Кождий, хто грає на якімсь інструменті може заголоситися до оркестри а пятницю вечер до п. Павла Келичака під ч. 823 N. Franklin вул.
ПАВЛО КЕЛИЧАКА.
є удільне місцїй на скрипку і иньші інструменти.
Голоситись під число: *238-823 N. FRANKLIN STREET, PHILADELPHIA, PA.

ФАРМИ!
ДОБРА НАГОДА хто хоче купити фарму, 30 акрів землї, будинок, худоба, всї знаряди господарські, близько міста. По близші інформації писати до властителя: 241-42
NICH. HRYCKEWICZ,
R. F. D. 2, Vernon, N. Y.

ДОМИ — ФАРМИ
Великі і малі, дорогі і дешеві, нові і старі
НА ПРОДАЖ І ЗАМІНУ.
Також ріжні бізнесси.
З. БОГАЧЕВСЬКИЙ
в бюрі
J. W. ARMSTRONG
4233 Germantown Ave., Phila, Pa.

МАЛА ФАРМА
10.000 Сквер Фітів
В NEW BRUNSWICK, N. J.
$250. — $50 заплатку і $8 місячно. 5 хвиль до міста і 60 фабрик. Добра землЯ на городовину. 241—
HAMILTON REALTY CO.,
53 Park Row, Room 713, World Bldg., N. Y. C.

КЛІВЛЕНД, О.
НА ПРОДАЖ ДОМИ.
W. 17-та близько Castle, 6 кімнат $6000. Готівкою $2000, решта місячно.
W. 17та близько Rowley, 5 кімнат, $5800, готівкою $1500, решта місячно.
W. 33-та близько Clark, оргівнанє, 5 кімнат $5500, готівкою $1500, решта місячно.
W. 27-ма, дві родини 8 кімнат, $6000, готівкою $2500, решта місячно.
HOME BUYERS ORGANIZATION
3065 W. 25th, near Clark.
Говоритися по руськи.
Питайте за П. Егрецьким.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО
В Злучених Державах є 13 телефонів на кожних 100 мешканців, а Канада слідує з 11 на кожних 100. Числа в инших краях вказують лишень на слабу систему телефонічної комунікації, порівнуючи її з нашим краєм. Чи Ви знаєте, що звичайні цигаретки мають в собі значительний тютюн і дають Вам лишень куренє і більш нїчого? Гелмарс мають в собі 100% чисто турецький тютюн і дають курцеви вдоволенє в кождім потягненю.

НАЙЛЇПШЕ ОБЕЗПЕЧЕННЄ СЕ ОЩАДНОСТИ В БАНКУ.
ВЛОЖІТЬ ВАШІ ОЩАДНОСТИ ДО НАШОГО БАНКУ, ЗА КОТРІ БУДЕТЕ ОДЕРЖУВАТИ 4 ПРОЦЕНТ.
Наш Банк істнує поверх 43 роки і находиться під наглядом уряду.
ДОЛЯРИ ДО ГАЛИЧИНИ І НА УКРАЇНУ
пересилаємо почтою і телеграфічно в скорім часї за низькі оплати і доручуємо на місце призначенія.
ТЕЛЕГРАФІЧНА ОПЛАТА ВИНОСИТЬ ВСЕГО 75 цт.
Голоситься до:
THE STANDARD BANK
55 AVENUE B., NEW YORK
Отворено до 8. год. вечер.

УВАГА.
Повідомляється всіх інтересованих, що в справі оголошень Віч, уряджуваних в користь допомоги старому краю, отворяеся в нашій часописи осібна рубрика під наголовком „Віча". В сій рубрицї будеся містити даром коротенько проголошенна Віч, а то: місцевість, день Віча і його ціль. Хто однак хаче, щоб оголошенне Віча було в більшому форматі і особно, той мусить в раз з таким оголошенєм прислати $2 — за одноразове оголошенне.
Адм. Свободи.

Мирон Гаврисевич.

ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ У ЛЬВОВІ

Чим більше розвинене й зрізничковане економічне життя нації, тим важнішу й тим більше міродатну роль відограють банки — а головно акційні банки.

Бачимо це в Німеччині, у Франції, в Англії, в Америці — в усіх цих країнах, коли говоритися про фінансові спроможности, про фінансову тугість, мається на думці акційні банки. Вони подучені инколи в концерни — суть не лише викладниками приватної економічної господарки нації, але й надають тон фінансовій політиці держави. Є це фінансові титани й не раз один вони спричинили фінансову кризу — не один раз довели правительство до уступленя.

Зовсім воно ясне, коли вдумаємося в хід чинностий, які банк сповняе.

Громадить він надвижку гроша в себе, щоби сейчас перелити й в місця й руки, які потребують капіталу. Збирає гріш у формі акцій, та вкладок, а засилає в формі кредитів селян, купців і промисловців, фінансує фабрики, а сягаючи дальше на біржу регулює торговлю ціннїми паперами й чужоземними платничими середниками (валюти й девізи), в якому послідному випадкові стає лучником між своєю суспільностю а чужими краями.

Тому й вплив акційних банків преможний — а чим богатша нація, чим вище в ньої економічне життя — тим більше акційних банків вона має.

У нас Україна — під цю пору — один одинокий акційний банк — а це Земельний Банк Гіпотечний у Львові.

Заложений в р. 1910 з акційним капіталом К 1,000,000 — підвисшає в році 1918 свій акційний капітал до висоти К. 2,000,000., — в році 1920 до К. 5,000,000 — (перерахованих опісля на п. мк. 3,500,000)., — а в кінці в р. 1923 до п. мк. 262,500,000.

З днем 1. квітня 1910 відкрив Земельний Банк Гіпотечний свої бюра у Львові при ул. Підвалля ч. 7 та вже на протязі першого року свого істнування зміг при помочи вкладок уділити 230 гіпотечних позичок у висоті К. 1,047,700. — та векселевих позичок у сумі К. 2,429,920,26.

Дальші 3 літа — це літа розцвіту Земельного Банку Гіпотечного, про що найкраще говорять самі цифри. Банк уділив позичок:

в р. 1911 гіпот. шт. 864 разом на	К	2,959,700.—
„ векселевих позичок на	К	6,585,437.—
в р. 1912 гіпот. шт. 394 разом на	К	1,540,000.—
„ векселевих позичок на	К	11,900,847.—
в р. 1913 гіпот. шт. 226 разом на	К	1,242,800.—
„ векселевих позичок на	К	14,459,104.—

В році вибуху світової війни т. е. в р. 1914, а властиво доладно беручи від 1. січня до 31. липня 1914, бо від початку серпня 1914, Східна Галичина була вже терєном боїв і російської инвазії — уділив банк 132 гіпотечних позичок на К 566,100 й векселевих позичок на квоту К 11,795,131.

В дальших военних роках діяльність банку була спаралізована наслідком военних подій. Гіпотечні позички устали цілковито, а векселевих позичок уділив банк:

в р. 1915 на квоту	К	259,172.—
„ 1916 „	К	157,655.—
„ 1917 „	К	144,620.—

Доперва в р. 1918 старається банк розвинути знову свою чинність і в тому році уділяе гіпотечних позичок на К 1,400,000 — і векселевих позичок на суму К 7,232,655.

В слідуючих роках представляється діяльність Земельного Банку Гіпотечного ось як:

Банк уділив позичок:

в р. 1919 гіпотечних на		К	550,000.—
„ 1920 „		К	26,000.—
		і п. мк.	1,290,500.—
„ 1921 „		„	1,577,000.—
„ 1922 „		„	300,000.—
а крім цього:			
в р. 1919 векселевих на		К	7,709,560.—
„ 1920 „		К	20,694,671.—
		і п. мк.	26,429,705.—
„ 1921 „		„	148,223,340.—
„ 1922 „		„	325,005,788.—

Обезцінення польської марки й її в шаленім темпі поступаюча девалюація унеможливляе (попри ще й инші причини) удільованя гіпотечних позичок — побільшуеться натомість в великих скоках векселевий портфель банку. Банк уділив векселевих позичок:

в р. 1923 на суму		п. мк.	1,764,478,603.—
„ 1924 „		„	32,595,450,000.—
„ „ „		і на зл.	102,184.—

Цей послідний рік — то час заведення золотової валюти й стабілізації гроша, банк починае знова інтензивно працювати, чого найкращим доказом е факт, що в першій половині 1925 р. (від 1. січня до 30. червня), уділив векселевих позичок на суму зл. 91,326. — т. е. за пів року не богато менше, чим за попередний цілий рік.

Праця Земельного Банку Гіпотечного йшла передовсім в користь наших хліборобів через уділювання їм довгорочнього дешевого гіпотечного кредиту та векселевого кредиту, дальше векселевого кредиту для купців, ремісників та промисловців, та для українських кооператив, вкінці через фінансову допомогу в творенні нових промислових і торговельних спілок і взагалі варстатів праці.

Земельний Банк Гіпотечний давав ініціятиву або брав участь в заснованю Українського будівельного Союзу, Товариства (Спілки кооператив для торговлі з Україною в р. 1918), Східно-австрійського будівельного Союзу (Для відбудови знищеної Східної Галичини), Торговельно-промислової спілки „Титан" (для експльоатації лісів і деревного промислу) та піддержував всілякі українські торговельно-промислові спілки.

Позатим Земельний Банк Гіпотечний брав живу участь і в усяких инших акціях нашого народнього життя й то часто коштом великих жертв зі своєї сторони.

Вистарчить згадати тільки про виміну карб. і гривень, які силою обставин був Земельний Банк Гіпотечний приневолений в р. 1918—1919 виміновати, та про здешевлена беззворотні позички для зльокавтованих урядників, чим дав Земельний Банк Гіпотечний доказ готовости до саможертви й несення помочі, в так тяжкому часі, який тоді переживало населення та наші економічні інституції.

Введена польським правительством маркова валюта й вромінь австрійських корон на польські марки в релації К 100 = мк. 70 знеможила відразу запас капіталу, так нуже, що сила купна польської марки була відразу менша, чим давної австрійської корони. Почався час девалюації. Польська марка падала з завротною скорістю — курс американського доляра, який при кінці світової війни виносив около 7 корон, опісля около 15 польських марок, йшов в гору й осягнув найвищу границю 9,800,000 польських марок за 1 доляр!

Із цієї инфляції і девалюації скористали довжники і стали масово сплачувати гіпотечні й векслеві позички безвартісними грішми. Ці гроші банк мусів супроти обовязуючих законів приймати, що знова відбилося на вкладничках, котрі за свої добрі проші одержували безвартісні маркові банкноти. Ще гірше вийшли вкладничи, що надіючись на поправу ситуації, не хотіли вибирати своїх вкладок.

Польська держава ввела в р. 1924 золотову валюту, устаповлюючи вартість одного золотого на Мк. 1,800,000. Одним цим розпорядком потратили вкладничи майже все, бо кількох було таких вкладок, що виносили п. Мк. 1,800,000?

Потратили вкладничи — стратив й сам банк. Забрали йому добрі давні гроші, дали маркову валюту, здевалювали її й дали за кожних 1,800,000 п. мк. одного золотого. А до того всего правительство заборонило було всяких трансакцій в чужих твердих валютах (долярах, фунтах і т. д.).

Проти такої поведінки Земельний Банк — як зрештою й всі економічні інституції — був безсильний і мусів тільки приглядатися, як нищився в наслідок тої безголовної політики наш народний капітал.

Але й з тих опресій вийшов Земельний Банк Гіпотечний відносно добре. Коли порівнаємо курс акцій великих польських банків, як нпр. Банк Кредитови Земскі, Повшехни Банк Кредитови, Акційни Банк Гіпотечни, або Польскі Банк Пшемислови — з курсом акцій Земельного Банку Гіпотечного, бачимо, що курс акцій польських банків вагається межи зл. 0.40 —0.50 між тим, коли акції Земельного Банку Гіпотечного оцінені на 1 зл. А не забуваймо, що це суть старі, добре уфундовані банки, які попирае правительство чи то в формі кредиту, чи в усіляких инших формах — між тим, коли Земельний Банк Гіпотечний такої піддержки не має.

Коли перед війною мав Земельний Банк Гіпотечний кредит у висоті К 4,000,000 (се е. дол. 800,000), то весь кредит в польському державному банкови виносить всего зл. 5,000 (т. е. дол. 1000). І коли після довгих заходів вдалось Земельному Банкови узискати підвишку кредиту в державному банкови до зл. 50,000 — то в три тижні по цій підвижці зредукував йому знова Банк Польский кредит о 75%.

Якщо в таких умовинах Земельний Банк Гіпотечний потрафив удержатися й працює досі з добрим успіхом — то це якраз доказ його животности, це доказом, що Земельний Банк Гіпотечний сповнив і сповняе в міру своїх сил своє завданя як наш одинокий український акційний банк на Західній Україні.

Земельний Банк Гіпотечний е теж одиноким українським девізовим банком і як такий являеться одиноким звеном, що лучить Західну Україну з культурним світом. Земельний Банк Гіпотечний е сьогодні відомий в цілому світі й піддержує безпосередні банкові зносини зі всіми краями Европи й з Америкою та має власних кореспондентів в Амстердамі, Антверпії, Берлїні, Бруксели, Будапешті, Відні, Винніпегу (в Канаді), Данцігу, Київі, Лондоні, Медіоляні, Мункачі, Ню Йорку, Парижі, Празі, Ужгороді, Чернівцях, Цюріху і т. д.

На основі закона з дня 27. грудня, 1924, (Вістник законів Польської Республики ч. 114. з 31. 12. 1924 поз. 1018) **мусить Земельний Банк Гіпотечний піднести свій акційний капітал** — під загрозою утрати концесії на ведення банку, отже й утрати права емісії цінних паперів — **до висоти зл. 1,000,000. — мати цю квоту вплачену до кінця р. 1925.**

Як відомо, акційний капітал банку ділиться на рівні паї т. зв. акції. Таких акцій має Земельний Банк Гіпотечний тепер 262,500 штук, кожна акція номінальної вартости 1 зл. (перед війною номінальна вартість акції була К. 400), значить акційний капітал виносить тепер зл. 262,500. Нова акція звучить на зл. 25.— номінальної вартости, т. зн. 25 штук старих акцій йде на 1 нову акцію. Акційний капітал муситься до кінця року 1925 підвисшити з теперішних зл. 262.500. — на зл. 1,000,000 — т. е. доповнити квотою круглo зл. 738,000. — в противному разі **втратили би ми одинокий у нас український банк, здобутий так великими заходами цілого нашого громадянства перед 15 роками і за цей час так визначно заслужений для організації двигнення нашого економічного життя** — втратилибисьмо безповоротно, бо без сумніву серед теперішних політичних й економічних відносин ми не змогливи одержати нової концесії на банк. А в нашому загально-національному інтересі лежить істнування Земельного Банку Гіпотечного.

Тому тяжить на нас національний обовязок доповнити законом приписаний акційний капітал. **Висота акції невелика — всего зл. 25. — І кожний — навіть незаможний — український громадянин може й повинен здобутися на цей видаток в найближчому часі та в найближчому часі закупити принаймні 1 акцію Земельного Банку Гіпотечного.** Не е це ніякий безповоротний даток, але безпечна льоката капіталу на опроцентования й з можністю позбути акцію в другі руки.

Нема більше небезпеки обезцінення акцій, бо супроти заключення Польщею трактатів з чужими державами дозволені всі операції в чужих валютах і через те банк має спромогу забезпечити себе перед втратами з евентуальної девалюації.

Підвижка акційного капіталу Земельного Банку Гіпотечного через субскрипцію нових акцій лежить рівно в інтересі нашого селянства, ремісництва й купецтва, як і в інтересі наших кооператив, яких управи повинні безповолочно розвинути як найширшу діяльність за субскрипцію нових акцій Земельного Банку Гіпотечного і через свої органи на місци занятися цією субскрибіцією.

В праці над піддержкою і розбудовою одинокого у нас українського банку не повинно тепер бракувати ні одної національно свідомої української одиниці.

ПЕРЕСИЛКА ГРОШЕЙ ДО КРАЮ В ДОЛЯРАХ
ПАШПОРТИ — КАРТИ КОРАБЕЛЬНІ.
СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ ВСІЛЯКОГО РОДА.
КУПНО І ПРОДАЖ ДОМІВ В ФІЛАДЕЛЬФІЇ І ОКОЛИЦІ.
КОНТРАКТИ КРАЄВІ І АМЕРИКАНСЬКІ
АСЕКУРАЦІЯ ДОМІВ І МЕБЛІВ ВІД ОГНЮ
Хто має до полагодження котру з вищезгаданих справ, нехай особисто або письмено звертається до нашої в першій мірі правдиво української конторської потрібності.
T. J. HRYCEY & CO.
329 SOUTH FOURTH STREET, PHILADELPHIA, PA.

Осип Маковей.

ПРИЙДЕ ВЕСНА.

Коли вночи і заростем квітками
У сонячнім цвіте оновлен терен,
Аж поки поруч з найпишнїйшими
Спічнуть усї, що памятали нас:

І буде се вже наша смерть остання,
Наш порох вітер світом розвіне.
Прийде весна, прийде пора кохання,
А нас нігде й ніколи не спіне.

Аж вийде раз колись дівча самотне
В полудне тихе в тихий, сонний ліс:
Нежданно серце защемить скорботне
І ясний світ померкне їй від сліз.

Се нас вона побачить і почує,
Мов сон і казку в старих часах:
Закрие очі й тихо засумує,
Заслухавшись у тихий шум лісів...
1898.

СВЯТОЧНЕ ВІДКРИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДОПОВНЯЮЧОЇ ПРОМИСЛОВОЇ ШКОЛИ У ЛЬВОВІ.

В неділю, дня 13. вересня, 1925 о год. 10. рано відбулося в школі Гріченка при ул. Городецькій у Львові святочне відкриття української доповняючої промислової школи у Львові.

Серед довгих та утяжливих заходів українське громадянство увінчало накінець реальним успіхом свої старання, щоби українська ремісничa молодь мала свою власну школу.

Вправді Українське Педагогічне Товариство дістало від польського уряду концесію на промислову школу не чисто українську а утраквістичну, але вже це саме, що наша ремісничa молодь буде під опікою своїх учителів, дає запоруку, що наша молодь буде вихована в українськім дусі.

Найбільша заля в школі Гріченка була по береги виповнена ремісничою молодю, батьками, ремісниками та представниками наших товариств, між якими можна було доглянути голову УПТ. п. Яніва, членів Кружка УПТ. ім. Гріченка, директора школи Гріченка п. інсп. Середу Івана, голову секції Опіки над українською ремісничою молодю при тов. „Зоря" п. Петра Карпяка, від т-ва українських катехитів о. Василіва і инших представників Міщанського Брацтва і Народної організації міста Львова.

Святочне відкриття розпочав член учительського збору промислової школи як референт вписів п. Кучер, вітаючи гостей-представників наших інституцій і здаючи звіт зі самих вписів. До першої кляси вписалось коло 28 учеників, до другої коло 40, а крім цього ще 6 до кляси приготовляючої. Всі вписані хлопці термінують в ріжних ремісників ріжнородних фахів а головно у столярів. Тому і напрям школи мусить бути применений переважно до столярського фаху.

Після цего звіту забрав голос голова УПТ. п. Янів і нарисував завдання промислової школи та запевнив їй матеріяльну піддержку зі сторони УПТ.

З горячими словами до ремісничої молоді звернувся голова Секції опіки над ремісничою молодю при тов. „Зоря" п. Петро Карпяк. Він висловив надію, що з неї вийдуть наші ремісники, які совісно та солідно будуть сповнювати свої обовязки як у своїм спеціяльним ремеслі так і на народній ниві.

Від Міщанського Брацтва промовляв п. Газькевич, шевський майстер. Усі бесідники зазначували, що ніхто не пожалює ні моральної ні матеріяльної допомоги, щоби лиш ту нашу нову промислову школу у все потрібне належно вивінувати.

Закінчив се святочне відкриття в заступстві директора промислової школи п. інжінер Любомир Савойка, дякуючи гостям-представникам за співучасть у відкриттю школи та запевнив, що учительський збір доложить усіх старань, щоби молодь мала з нашої промислової школи як найбільше користи.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.
ПОШУКУЮ господині до заряду дому; старшої дівчини або вдови, вдовиці може бути з дїтьми, віком від 30 до 35 лїт, інтелігентної і чистої. Голоситись до п. WERESZKO, 55 Standard Bank, 4th St. & Ave. B, New York City. 240-42
..РЕСТАВРАНТ на продаж, бізнесова секція, більшу доходи і фабрик. Щоденний торг від $400 до $450 — Голоситися під ч. 610 — 3rd Avenue, pit Hamilton Ave., Brooklyn, N. Y. 239,1,2,1,6,8,50
НА ПРОДАЖ БУЧЕРНЯ І ГРОСЕРНЯ в добрім положенню. Голоситися до: W. OMELANCHUK, 539 Market St., Newark, N. J. 241-42
ДОКТОР СПЕЦІЯЛІСТА.
Від ревматизму і від жолудка чи слабості і в. Лічу успішно і дуже танію.
Офісові год.: денно від 10 рано до 8 вечер. В неділі від 10 до 1
Dr. KUZNECOW
325 East 10th St., bet. Ave. A & B, NEW YORK CITY.
УКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА ЛІЧНИЦЯ Д-РА Й. ЗАМОСТЕ
Спеціялісти від внутрішних, нервових, дїточих, хірургічних, женських слабостий і акушерство. Лічение хронічних мужеських і женських слабостий, кровних і скрученя найновійшим методом.
Х-РЕЙ апарати для оглядин внутрішних органів. Найновійшим електричні апарати.
Офісові год.: денно від 10—2 і 5—8
В неділі від 10—12
193 Second Ave., New York City.
Тел.: Stuyvesant 9715.
НОВІ УКРАЇНСЬКІ ODEON РЕКОРДИ,
котрі відспівав український співак МИХАЙЛО ЗАБУЛЯК своїм прекрасним баритоновим голосом.
15533. От-то в Дуги Червона Калина, І Прекрасний Тропак.
15532 Проповіла наділя, забилося серце І Зеленая рута жовтий цвіт.
15530 Київський гопак, гармонія.
НОВІ УКРАЇНСЬКІ COLUMBIA РЕКОРДИ:
27027 Ген там на горі Січ іде, І Верховино. (Мих. Заклинський)
3930 Прекрасна гармонїова Полька.
3886 Прекрасний Куку валець, І Гармонія. 239-41
Ціна 75 центів.
Замовленя і гроші шліть до:
A. BARNA
263 Burnhans Ave., Younkers, N. Y.
СТІННІ КАЛЄНДАРІ на рік 1926
ВЖЕ ВИЙШЛИ З ДРУКУ.
Маємо на складі 30 рїжнородних календарів на 1926 рік. Календарїом друкований по українськи, свята означені червоними буквами.
Ціна за один календар 30 ц. з пересилкою, а 3 за долара.
Шторинкам, агентам і для тих, що хотять запятися продажу календарів, висилаємо даром сіпе стінних календарів по гуртовій ціні. За повернення надісланим $5.00 вишлемо 30 штук оказових календарів, щобисьте оглянули, а описля замовляли більше число. Замовленя посилайте на адресу: 1-1—
UKRAINIAN BAZAR,
168 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.
Мущини! Хороніть себе перед всіми зараз. хоробами.
SANYKIT
Охоронїч для мущин. Дає найбільшу охорону
Велика рурка 35 цит., Кіт (4's) $1.00
У всїх аптиках або у San-Y-Kit, Dept. B, 92 Beekman St., New York
Пишіть по циркуляр
КАТАР МІХУРА
ПАТЕНТИ
ВИНАХІДНИКИ! В справах патентових вдавайтеся до нас для скорого полагодження Вашої справи. Кожда справа полагоджуеся особисто. Наш досвід може ту е для Ваших услуг. Підручник з зразкові знимки даром.
BRYANT & LOWRY
Registered Patent Attorneys
310 VICTOR BLDG., WASHINGTON, D. C.
ЮЛІЯ ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ОСОБЛИВЕ МІРКИ НА ВЕСІЛЬНІ ВЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.
139 E. 7th ST., NEW YORK CITY